

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

FROM MESUSHELACH TO NOACH

(1) ילקוט שמעוני (פרשת בראשית, רמז מ"ב)

ויהיו כל ימי מתושלח, אמרו מתושלח צדיק גמור היה, וכל דבור ודבור שהיה יוצא מפיו היה מושל, ר"ל משלים בשבחו של הקב"ה, והיה שונה ט' מאות סדרי משנה, כיון שמת שמעו קול רעש ברקיע שהיו עושין לו הספד והיו יורדין דמעות מעיני חיות על מקום פטירתו, כיון שראו כך עשו לו הספד מלמטה, וקבע להן הקב"ה זמן אחר זמן לדור המבול בשכר שהספידוהו ז' ימים,

אבות דרבי נתן (פרק לב ד"ה עשרה דורות)

עשרה דורות מאדם ועד נח, וכי מה הוצרך לבאי עולם בכך אלא ללמדך שכל הדורות היו מכעיסין ובאין ולא הביא עליהן מי המבול בשביל צדיקים וחסידים שהיו בהם. ויש אומרים כל זמן שהיה מתושלח חי לא ירד מבול לעולם וכשמת מתושלח עוד נתלה להם שבעת ימים לאחר מיתתו, שנאמר ויהי לשבעת הימים וכו' (בראשית ז' י'). מה טיבן של שבעת ימים הללו, אלו [שבעת] ימי אבולו של [מתושלח] הצדיק שערכו את הפורעניות [מלבא לעולם], לפיכך נאמר ויהי לשבעת הימים

גמ' סנהדרין (קח):

ויהי לשבעת הימים ומי המבול היו על הארץ, מה טיבם של שבעת הימים? אמר רב: אלו ימי אבילות של מתושלח. ללמדך שהספדן של צדיקים מעכבין את הפורענות לבא.

מהרש"א (חדושי אגדות שם)

והוא מבואר דבהספדו של צדיק אולי יחזרו בתשובה, שאין עוד מי שיגן עליהם

(2) מדרש תנחומא (בראשית סי' יא)

"ויוחי למך שתים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בן," שממנו נברא העולם. ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו. "מנין היה יודע לומר זה ינחמנו ממעשינו וגו' וכי נביא היה? אר"ש בן יהוצדק למודין היו שבשעה שא"ל הקב"ה לאדם ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך אמר אדם רבש"ע עד מתי, א"ל עד שיולד אדם מהול. כיון שנולד נח מהול מיד ידע למך ואמר ודאי זה ינחמנו וגו'. ומהו "ממעשינו ומעצבון ידינו"? קודם שנולד נח לא כשהיו זורעין היו קוצרין אלא היו זורעין חטים וקוצרים קוצים ודרדרים, כיון שנולד נח חזר העולם לישבו. קצרו מה שזרעו זורעין חטים וקוצרין חטים, שעורים וקוצרין שעורים, ולא עוד אלא עד שלא נולד נח עושין מלאכה בידיהם לכך כתיב "ומעצבון ידינו." נולד נח התקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות וכל כלי מלאכה.

R. Samson Rafael Hirsch (5:30-31)

Attention has also been drawn to the fact that here, when compared to the preceding list of names, it says exceptionally: בן ויולד, and this is explained as indicating כי ממנו נבנה העולם in him the Jewish conception of a son. בן, appears in its fullest significance as the one through whom the building of the world is continued.

אבן עזרא (בראשית ה:כט)

וטעם זה ינחמנו ממעשינו שידע על ידי אדם, כי נביא היה, כי על ידי זה הנוולד תחיה האדמה או ראו זה בדרך חכמה, וכן היה, כי על ידו נתקיים העולם . . . ונח הפך העצבון. והטעם זה ינחמנו וננוח מעצבון ידינו, גם נחמה מנוחה מעצבון הלב, כי העברים ישמרו הטעמים ולא המלות

רשב"ם (בראשית ה:כט)

שזה היה ראשון לנולדים אחר מיתת אדם, ולכך קראו נח, שאמר יהי רצון שיתקן זה עיותו של זה, ולשון תפלה הוא ינחמנו ינח ממנו, כלומר שיעשה לנו הנחה וקורת רוח,

ספורנו (בראשית ה:כט)

התפלל שזה ינחם בהמציאו מנוחה ממעשיהם, כי מלת "נח" תורה מנוחה כמו "ינוח מאוביהם" (אסתר ט טז)

רד"ק (בראשית ה:כט)

אמרו רבתנו (ב"ר כה:ב) לא השם הוא המדרש ולא המדרש הוא השם, לא היה לומר אלא נח הוא ינחנו או נחמן זה ינחמנו, ואמת הוא זה, אלא שהמנוח מן הצרה הוא הנחמה, וקרובים הן בענין. ולשון הק' לא ידקדק בזה בקריאת השמות . . . ומה היתה ההנחה והנחמה שעשה נח בעולם? אמרו כי עד שלא בא נח בעולם לא היה להם כלי מחרישה . . . משבא נח איש אדמה, וחשב בשכלו להקל בעבודת האדמה תיקן כלי מחרישה . . . הנה הוא הקל בעבודת האדמה וזהו ההנחה והנחמה

(3) בראשית רבה (כו:ב)

א"ר יודן מה טעם כל דורות הולידו למאה שנים, ולמאתים שנה, וזה הוליד לחמש מאות שנה, אלא אמר הקב"ה אם רשעים הם אין רצוני שיאבדו במים ואם צדיקים הם אטריח עליו ויעשה להם תיבות הרבה וכיבש הקב"ה מעיינו והוליד לחמש מאות שנה, רבי נחמיה בשם ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי אמר אפילו יפת שהוא הגדול, לכשיבא המבול אינו בן מאה שנה שראוי לעונשים

מדרש תנחומא (בובר, בראשית סי' לט)

ויהי נח בן חמש מאות שנה (בראשית ה לב), בא וראה כל הרשעים שלפני נח היו מולידים בן שבעים, ובן שמונים שנה, ובן מאה, ונח בן חמש מאות שנה הוליד, ולמה כן, נסתכל נח בבני אדם שהן עתידין עומדין ומכעיסין להקב"ה, ואמר למה לי להזקק לפריה ורביה, לכך לא הוליד עד חמש מאה שנה, ואחר כן אמר וכי ימות אותו האיש בלא בנים, והקב"ה צוה לאדם על (ידו) פריה ורביה, שנאמר ויברך אותם אלהים [ויאמר להם אלהים פרו ורבו] (בראשית א כח), ואני מת בלא בנים, מה עשה נח, נזקק לפריה ורביה לאחר חמש מאות שנה, שנאמר ויהי נח בן חמש מאות שנה [ויולד נח את שם את חם ואת יפת